
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא למשנה - 7261

תאריך עדכון אחרון 28-12-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תלמוד והלכה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר יאיר פורסטנברג

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yair.furstenberg@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שני, 11:00-12:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יסקור באופן שיטתי ומקיף את ההיבטים הספרותיים, ההיסטוריים והטקסטואליים העומדים ברקע יצירת המשנה, ממקורותיה הקדומים ועד להתגבשות נוסחיה. בכל שיעור נכיר סוגיא מחקרית תוך עיון צמוד בדוגמאות נבחרות, הנוגעות לשאלת היסוד: באיזו מידה המשנה היא חיבור סגור ומומבחה או מופע חלקי של מארג טקסטואלי רחב בהרבה.

מטרות הקורס:

1. פיתוח רגישות טקסטואלית תוך העמקת המודעות לתהליכי היצירה והעיבוד של המשנה.
2. הכרת הבעיות המחקריות וכלי המחקר הבסיסיים בחקר המשנה.
3. היכרות עם מגמות מחקריות ואסטרטגיות קריאה שונות של המשנה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. למצוא את נוסחי המשנה ולהעריך את טיבם.
2. לזהות תופעות טקסטואליות מגוונות במשנה:
[א] להצביע על מקורות המשנה.
[ב] לזהות תופעות של עיבוד טקסטואלי.
[ג] לשחזר התפתחות נוסחים.
3. להתמצא בספרות המחקר הבסיסית על המשנה, ולהיעזר בספרות עזר.
4. להביע דעה מושכלת בנוגע לשאלות היסוד בנוגע לאופייה ותכליתה של המשנה.

דרישות נוכחות (%) :

85

שיטת ההוראה בקורס: קריאה במקורות ובמחקר ודיון בכיתה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

משניות קדומות וראשית עריכת המשנה
המשנה בהשוואה לחיבורים קדומים אחרים
קבצי משנה חלופיים
סידור, ארגון וחלוקת המשנה
עקרונות עריכה
תכלית המשנה
מסכתות מיוחדות
הוספות במשנה

נוסח המשנה - בין על פה לכתב ובין בבל לארץ ישראל

חומר חובה לקריאה:

- ח' אלבק, מבוא למשנה, ירושלים תש"ך
י"נ אפשטיין, מבואות לספרות התנאים, תל אביב תשי"ז
י"נ אפשטיין, מבוא לנוסח המשנה, ירושלים תש"ס
ל' גינזבורג, 'מסכת תמיד: המסכת העתיקה ביותר של המשנה', על הלכה ואגדה, תל אביב תש"ך, עמ' 41-65
ד' צ' הופמן, המשנה הראשונה ופולגתא דתנאי, ברלין תרע"ד
א' וולפיש, 'שיטת העריכה הספרותית במשנה על פי מסכת ראש השנה', עבודת דוקטור, ירושלים תשמ"א
נ' זהר, 'אמר ר' עקיבא: עיון לדוגמה במשמעות שילובו של קובץ 'זר' בעריכת המשנה', תרביץ ע (תשמ"א), עמ' 353-366.
י' זוסמן, 'כתבי יד ומסורות נוסח של המשנה', דברי הקונגרס העולמי למדעי היהדות (תשל"ז), עמ' 215-250
י' פורסטנברג, 'עריכות קדומות של טהרות: עיון מחודש במקורות המשנה', תרביץ פ (תשע"ג), עמ' 507-537
ד' רוזנטל, משנה עבודה זרה: מהדורה ביקורתית בצירוף מבוא, ירושלים תשמ"ב
י' ניוזר, יהדות: עדותה של המשנה, תל אביב תשמ"ז
A. Goldberg, 'The Mishna: A Study Book of Halakha', The Literature of the Sages, pp. 211-251
מבוא לתורה שבעל פה, האוניברסיטה הפתוחה, יחידות 3-4

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי:

- מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 30 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 70 %
מבחן בית

מידע נוסף / הערות:

